

توهین به مقدسات

در اسناد بین‌المللی، قوانین موضوعه‌ی
برخی از کشورها از جمله ایران و متون فقهی

مؤلفان

دکتر دینود داداش‌نژاد

عضو هیئت علمی

دانشگاه آزاد اسلامی واحد دامغان

اشرف خدادادی

دانشجوی دکتری تخصصی

حقوق بین‌الملل عمومی

سرشناسه	خدادادی، اشرف
عنوان و نام پدیدآور	توهین به مقدسات در اسناد بین‌المللی، قوانین موضوعه‌ی برخی از کشورها
مشخصات نشر	تهران: جنگل، جاودانه، ۱۳۹۷
مشخصات ظاهری	۱۶۰ ص.
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۳۱۶-۸۵۹-۶
وضعیت فهرست‌نویسی: فیا	
موضوع	توهین به مقدسات - قوانین و مقررات
موضوع	Blasphemy - Law and Legislation
موضوع	محمد (ص)، پیامبر اسلام - شتم و سب - احکام و قوانین
موضوع	Mohammad, Prophet - Law and Legislation
موضوع	جرایم علیه دین
موضوع	Offenses Against Religion
موضوع	توهین به مقدسات (حقوق بین‌الملل)
موضوع	Blasphemy (International Law)*
موضوع	توهین به مقدسات - قوانین و مقررات - ایران
موضوع	Blasphemy - Law and Legislation - Iran
شناسه افزوده	داداش‌نژاد، داود، ۱۳۴۹-
رده‌بندی کنگره	۱۳۷۷ ت ۹/خ ۴/۵۳۰۵ K
رده‌بندی دیویی	۳۴۵.۰۲۸۸
شماره کتابشناسی ملی	۱۷۶۱۰۰

عنوان کتاب: توهین به مقدسات در اسناد بین‌المللی، قوانین موضوعه‌ی برخی از کشورها
 از جمله ایران و متون فقهی
مؤلفان: اشرف خدادادی، دکتر داود داداش‌نژاد
ناشر: انتشارات جنگل، جاودانه
ناظر فنی: امین لشکری
نوبت و سال چاپ: اول، ۱۳۹۷
قطع و تیراژ: وزیری، ۵۰۰ نسخه
قیمت: ۱۵۰۰۰۰ ریال
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۱۶-۸۵۹-۶

<http://www.jangal.com>

تلفن: ۰۲۱-۶۶۴۸۶۱۱۵-۹-۶۶۴۸۲۸۳۰

[email: info@junglepub.org](mailto:info@junglepub.org)

۰۳۱-۳۳۲۰۵۰۰۵-۳۳۲۰۳۸۰۰-۹

«حق چاپ برای مؤلفان محفوظ است»

فهرست مطالب

مقدمه

فصل اول: تعریف مفاهیم و اصطلاحات

- ۱..... (Definition of Concepts and Terms)
- ۲..... تعریف مفاهیم و اصطلاحات
- ۲..... مفهوم توهین
- ۲..... مفهوم لغوی توهین
- ۲..... مفهوم اصطلاحی توهین
- ۳..... اقسام توهین
- ۴..... تقسیم توهین به عام و خاص
- ۵..... تقسیم توهین به ساده و مشدد
- ۷..... مفهوم مقدسات
- ۷..... تعریف لغوی مقدسات
- ۷..... تعریف اصطلاحی مقدسات
- ۸..... مصادیق مقدسات در شریعت مبین اسلام
- ۸..... ذات مقدس الله
- ۹..... قرآن
- ۹..... وجود مقدس رسول اکرم (ع) و سایر انبیاء عظام (ع)
- ۱۱..... ائمه‌ی طاهرین (ع) و حضرت صدیقه‌ی طاهره امّ‌الآئمه (ع)

- ۱۳ ضروریات دین
- ۱۳ اماکن مقدس
- ۱۳ برخی از اماکن مقدس در اسلام
- ۱۷ معنا و مفهوم سب
- ۱۸ وجوه اشتراک سب‌النبی و اهانت
- ۱۹ هجو
- ۱۹ خلاء قانونی اهانت به مراسم مسلم تقلید
- ۲۰ خلاء قانونی توهین به مقدسات به سایر ادیان

فصل دوم: جرم توهین به مقدسات در اسناد بین‌المللی

- ۲۳ (Offense Against Blasphemy in International Documents)
- ۲۴ جرم توهین به مقدسات در اسناد بین‌المللی
- ۲۴ اهانت به دین و آزادی بیان در پرتو اسناد بین‌المللی حقوق بشر
- ۲۵ محدودیت‌های آزادی بیان
- ۲۶ آیا در اسناد بین‌المللی توهین به مقدسات ادیان، جرم است؟
- ۲۷ اهم مفاد اسناد بین‌المللی حقوقی راجع به آزادی بیان و عده ترمین به مقدسات
- ۲۷ اعلامیه‌ی حقوق انسان و شهروند فرانسه (۱۷۸۹ میلادی)
- ۲۹ اعلامیه‌ی جهانی حقوق بشر (۱۹۴۸ میلادی)
- ۳۰ اسناد منطقه‌ای
- ۳۰ پیمان‌نامه حمایت از حقوق بشر و آزادی‌های اساسی (۱۹۵۰ میلادی)
- ۳۱ میثاق بین‌المللی حقوق مدنی و سیاسی مصوب دسامبر (۱۹۶۶ میلادی)

- ۳۶..... پیمان نامه آمریکایی حقوق بشر (۱۹۶۹ میلادی)
- ۳۹..... محتوای کنوانسیون آمریکایی حقوق بشر
- اعلامیه اصول حقوق بین الملل حاکم بر روابط دوستانه و همکاری بین دولت‌ها
- ۴۲..... مصوب ۱۹۷۰
- ۴۳..... منشور آفریقایی حقوق بشر و خلق‌ها (۱۹۸۱ م)
- ۴۵..... اعلامیه رفع ناپایداری و تبعیض مذهبی (۱۹۸۱ میلادی)
- ۵۱..... پیمان نامه حقوق کودک سازمان ملل (۱۹۸۹ م)
- ۵۲..... اعلامیه قاهره درباره حقوق بشر در اسلام (۱۹۹۰ میلادی)
- ۵۵..... منشور عربی حقوق بشر (۲۰۰۶ م)
- ۵۷..... جایگاه اخلاق در قراردادهای فرانسوی

فصل سوم: بررسی جرم توهین به مقدسات

در قوانین موضوعه‌ی برخی از کشورهای از جمله ایران

(Investigation of the offense of blasphemy in the laws of some

۶۱..... countries, including IRAN)

- ۶۲..... قوانین برخی از کشورها راجع به موضوع توهین به مقدسات
- ۶۲..... کانادا
- ۶۳..... دانمارک
- ۶۴..... فنلاند
- ۶۴..... آلمان
- ۶۵..... یونان
- ۶۶..... لهستان

- اسپانیا ۶۷
- انگلستان ۶۷
- ایالات متحده‌ی آمریکا ۶۸
- ایرلند ۷۰
- ایتالیا ۷۰
- هلند ۷۱
- اقدامات مجمع اروپایی ۷۲
- برزیل ۷۲
- اندونزی ۷۳
- بنگلادش ۷۳
- صربستان ۷۳
- رژیم صهیونیستی ۷۴
- بررسی جرم اهانت در قانون افغانستان ۷۵
- جرم اهانت به مقدسات در نظام حقوقی ایران ۷۷
- سیر تکامل قانونگذاری جرم اهانت به مقدسات مذهبی در ایران ۸۲
- تحلیل حقوقی جرم توهین به مقدسات مذهب ۸۳
- مجازات جرم توهین به مقدسات ۸۴
- ضمانت اجرای جرم اهانت به مقدسات ۸۴
- دادگاه‌های صالح رسیدگی کننده به جرم اهانت به مقدسات مذهبی ۸۵
- صلاحیت رسیدگی به جرم اهانت به مقدسات مذهبی ماده ۲۶ قانون مطبوعات ۸۶
- عناصر تشکیل دهنده‌ی جرم توهین به مقدسات مذهبی ۸۷

- عنصر قانونی ۸۷
- عنصر مادی ۸۸
- شرایط تحقق عنصر مادی جرم توهین به مقدسات ۸۸
- الف- انجام عمل وهن آور ۸۸
- ب- مشخص بودن موضوعی که مورد اهانت واقع می شود ۹۰
- ج- مرتکب - رم ۹۲
- د- مصادیقی که مورد اهانت واقع شده است ۹۲
- عنصر روانی جرم ۹۷

فصل چهارم: مصعدها بر ابعاد فقهی اهانت به مقدسات

- ۱۰۳ (A study of the Legal Dimension of Insulting the Bases)
- مطالعه‌ای بر ابعاد فقهی اهانت به مقدسات ۱۰۴
- قلمرو توهین به مقدسات از دیدگاه مذهب شیعه ۱۰۴
- قلمرو توهین به مقدسات از دیدگاه مذاهب عامه ۱۰۷
- مستندات شرعی سب‌النبی ۱۰۹
- حکم دشنام دهنده به پیامبر (ص) و حضرت علی (ع) در برخی روایات ۱۱۵
- حکم سب کننده پیامبر چیست؟ ۱۱۷
- قلمرو توهین به مقدسات از دیدگاه اهل سنت ۱۱۷
- حکم قتل از کدام باب فقهی است؟ ۱۱۸
- علت حکم قتل ۱۱۹
- فتوای فقیهان ۱۲۱

- ۱۲۲ کشتن ساب‌النبی جایز است یا واجب؟
- ۱۲۳ آیا اذن امام، لازم است؟
- ۱۲۵ حکم قتل، چه زمانی ساقط می‌شود؟
- ۱۲۶ اجرای کیفر ساب‌النبی در عصر معصومان
- ۱۲۷ جرم اهانت در عصر پیامبر
- ۱۳۰ اجرای حکم در عصر حضور امامان
- ۱۳۱ ماهیت جرم تزهین
- ۱۳۲ جرم اهانت به مقدسات و ساب‌النبی
- ۱۳۷ فهرست منابع
- ۱۳۷ منابع فارسی
- ۱۴۰ منابع عربی
- ۱۴۲ منابع انگلیسی
- ۱۴۳ سایت‌ها

مقدمه

توهین به مقدسات، از جمله مسائل بسیار مهمی است که در اسناد بین‌المللی، قوانین موضوعه‌ی تعدادی از کشورها، از جمله نظام حقوقی جمهوری اسلامی ایران و فقه شیعه و سنی مکتوب گشته است. دایره‌ی شمول توهین به مقدسات که در اسناد بین‌المللی ای هرچون اعلامیه‌ی حقوق بشر، قوانین داخلی کشورها، قرآن کریم و روایات ذکر گشته، می‌تواند به مراددی اطلاق کرد که مورد احترام جامعه‌ی بین‌المللی و یا اسلامی هستند. هرچند که در باب توسعه‌ی دایره‌ی مقدسات در تعیین مصادیق در سطوح پایین‌تر، اختلاف عقید و سلیقه نیز قابل مشاهده می‌باشد. اعتقاد به مقدسات از همان آغاز تشکیل جوامع ابتدایی وجود داشته و واژه‌ی مقدسات هم قابل توسعه و هم قابل تضییق است.

از این رو اگر محدوده‌ی آن مشخص نباشد و یا تضییق آن به طور واضح معین نگردد، فرصتی می‌شود، تا بعضاً حکومت‌هایی، از آن در منافع مخالفین خود استفاده نمایند. در نظام جمهوری اسلامی ایران که روابط حقوقی آن بر پایه‌ی دین اسلام نهادینه شده، مقدسات دینی مورد حمایت حقوقی قرار گرفته و توهین به مقدسات از جرایم مهم به شمار می‌رود. علاوه بر این از دیدگاه بسیاری از فقهای شیعه و اهل سنت توهین به سایر پیامبران الهی نیز جرم محسوب می‌گردد. در ایران، جرم اهانت به مقدسات مذهبی تا قبل از قانون تعزیرات مصوب ۱۳۶۲ و تا قبل از تصویب قانون مجازات اسلامی در سال ۱۳۷۵ پیش‌بینی نشده بود، تا اینکه با تصویب کتاب پنجم قانون مجازات اسلامی با عنوان «تعزیرات و مجازات‌های بازدارنده»، جرم مذکور در

ماده ۵۱۳ موجودیت قانونی یافت. البته پیش از این در برخی قوانین مطبوعاتی قبل از انقلاب و نیز در لایحه‌ی قانونی مطبوعات مصوب ۱۳۵۸ و قانون مطبوعات مصوب ۱۳۶۴ به مقوله‌ی اهانت به مقدسات مذهبی به عنوان یک «جرم مطبوعاتی» پرداخته شده بوده است.

آنچه امروزه جهان بشری به شدت به آن نیازمند است، تعامل و گفت و گوی ادیان در جهت کم کردن فاصله‌های موجود بین ادیان، نزدیکی قلوب پیروان آنها و یکسری شدن حرکت انسان‌ها به سوی سعادت است. بر همین اساس، قرآن کریم خطاب به پیامبر (ص) می‌فرماید: «ما تو را برای همه‌ی انسان‌ها مبعوث کردیم» (سبا / ۲۸). چرا که به هم بودن و تعلق آن به همه‌ی انسان‌ها از هر نژاد، مکان و آیینی از ویژگی‌های منحصربه‌فرد شریعت مقدس اسلام است.

آنچه از مبانی و ادله در فقه امامیه به دست می‌آید، این است که اهانت به مقدسات ادیان الهی حرام و از سادات کبیره به شمار می‌رود و باید مناسبات مسلمانان با غیر مسلمانان مبتنی بر احترام، مهرورزی، مدارا و تسامح دینی، آزادی فکر و بیان، مخاطب‌شناسی، آشنایی با زبان و آهنگ مقدس دیگر ادیان و همزیستی مسالمت‌آمیز باشد. فلسفه‌ی جرم‌انگاری توهین به مقدسات در حقوق اسلام همانا برخورد با «نظم و اخلاق عمومی» است. زیرا در یک جامعه دینی، به ویژه جامعه مبتنی بر «حکومت دینی» با توجه به تعلق خاطر شدید افکار عمومی پیروان ادیان الهی، به مقدسات و رهبران دینی که علاوه بر دارا بودن شخصیت حقوقی خاص، از شخصیت حقیقی ویژه‌ای نیز برخوردار هستند، چگونه ممکن است، اهانت به مقدسات روا شمرده شود، در حالی که حتی در یک جامعه‌ی مبتنی بر حکومت دموکراتیک، اهانت به اصول جامعه‌ی دموکراتیک که موجب برهم زدن نظم و یا

اخلاق عمومی تلقی می‌گردد، از نظر قانونی روا نبوده و یا لااقل در عمل قابل تحمل نخواهد بود. اسلام نه تنها اهانت به مقدسات خود را امری نکوهیده و مستحق مجازات دانسته، بلکه خداوند متعال در آیه ۱۰۸ سوره‌ی مائده بر عدم اهانت به مقدسات مشرکان چنین تأکید نموده است: به آنچه مشرکان غیر از خدا می‌خوانند، دشنام ندهید تا مبدا آنها از روی ظلم و جهالت خدا را دشنام دهند.

منشا جرم اهانت به مقدسات در متون فقهی به جرم سب‌النبی برمی‌گردد. جرم «سب‌النبی» یکی از جرائم قراردادی است که در حقوق جزای اسلامی مطرح می‌باشد. بنابراین برای آن شرایط یا احکام این جرم، گریزی از مراجعه به منابع شرعی و به خصوص روایات صادره از سوی پیامبر (ص) و ائمه معصومین (ع) نمی‌باشد. بنابراین قانون‌گذار هم به تبعیت از منابع مزبور، مجازات اعدام را برای این جرم پیش‌بینی نموده، اما توضیحی در مورد عناصر رمی و اختصاصی جرم «سب‌النبی» ارائه نداده است. آنچه امروزه جهان بشری به شدت به آن نیازمند می‌باشد، تعامل و گفت‌وگوی ادیان در جهت کم کردن فاصله‌های موجود بین ادیان، تألیف قلوب پیروان آنها و یکسو نمودن حرکت انسان‌ها به سوی سعادت است.